

שלא היה לה שעת הכושר כלל, ומלידתה היא חללה? —

כל שנולדה מן פסול כהונה. מה שאין כן אלמנה לכהן גדול, שהיא אינה חללה מתחילת ברייתה, אלא רק מעת שנבעלה לו.

והוינן בה: מאי, מי היא "חללה המוזכרת"?

אמר רב יצחק בר אבין: הכי קאמר: איזו היא חללה שעיקרה [מפורשת] מדברי תורה, ואין צריכין לפרש וללמוד את דינה מדברי סופרים? —

כל שנולדה מן פסולי כהונה. והיינו, כשאמרה תורה "חללה", פשוטו של מקרא מתייחס אליה, כדברי הכתוב "ולא יחלל זרעו".

אבל מה שאלמנה לכהן גדול מתחללת בביאתו בה, אינו מפשוטו של מקרא, אלא מהדרשה האמורה לעיל.

תנו רבנן: כהן גדול העובר על שלשה איסורי "אלמנה, אלמנה, אלמנה" [וכפי שתבאר הגמרא במה מדובר], אינו חייב אלא מלקות אחת.

וכל כהן, אפילו הדיוט, העובר על שלשה איסורי "גרושה, גרושה, גרושה", אינו חייב אלא מלקות אחת.

אבל אם עבר כל ארבעת האיסורים "אלמנה, וגרושה, וחללה, זונה" — בזמן שהם [האיסורים האמורים] חלו עליה כסדר הזה, חייב מלקות על כל אחת ואחת מהעבירות שעבר.

אבל אם תחילה זינתה, ואחר כך נתחללה, ואחר כך נתגרשה, ואחר כך נתארמלה, ובא עליה, אינו חייב אלא מלקות אחת. והטעם יבואר להלן.

אמר מר: אלמנה, אלמנה, אלמנה, אינו חייב אלא אחת.

והוינן בה: האי שלש "אלמנה", חיכי דמי, איך מדובר?

אילימא, שבא הכהן הגדול על שלש אלמנות נפרדות: על אלמנת ראובן, ועל אלמנת שמעון, ועל אלמנת לוי, אמאי אינו חייב אלא מלקות אחת?

הרי שלשת האלמנות הן גופין מוחלקים זה ע-ב מזה, וקיימא לן שאם עובר אדם את אותה עבירה בשלשה גופים שונים, הרי אפילו אם כולם אסורים עליו מחמת אותו שם איסור, הוא חייב מלקות על כל גוף לחוד.

ועוד: הרי שמות האיסור של כל אחת מהן, גם הם מוחלקים הם זה מזה. שזו אסורה מחמת שם אלמנת ראובן, וזו אסורה מחמת שם אלמנת שמעון. ואם כן, יש לו ללקות על כל שם אלמנה לחוד. (1)

ומשנינן: אלא בהכרח, מדובר בכגון שבא על אלמנה אחת שלש ביאות.

ואכתי תמהינן: חיכי דמי? —

אי דלא אתרו ביה, אם לא התרו בו העדים על כל ביאה וביאה, הרי פשיטא דאינו חייב אלא אחת, שהרי אי אפשר שילקה שלש פעמים על התראה אחת.

1. כתבו התוס' שגם בגופים מוחלקים ושם אחד, לוקה בהתראה אחת על כל גוף וגוף, ולכן גם

התראותם ושותה, הרי הוא חייב על כל אחת ואחת מההתראות.⁽²⁾

ומשנינן: לא צריכא, לא מדובר כאן אלא בכגון שבא פעם אחת על אשה אחת שהיתה אלמנה משלשה בעלים, שהיתה אלמנת ראובן, ושהיתה אלמנת שמעון, ושהיתה אלמנת לוי.

והחידוש שלוקה רק מלקות אחת על ביאה אחת של איסור אחד, הוא:

מהו דתימא, כי שמא תאמר, הרי שלשה שמות איסור מוחלקים יש בה באשה זו, לפי

אלא, בהכרח, מדובר בכגון דאתרו ביה העדים התראות חלוקות אבל חדא וחדא מהביאות.

אם כן, קשה לצד השני: אמאי אינו חייב אלא מלקות אחת? הלא יש לו ללקות על כל התראה והתראה.

שהרי התנן: נזיר שהיה שותה יין כל היום כולו, ולא התרו בו אלא פעם אחת, אינו חייב אלא אחת.

אבל, אם אמרו לו, התרוהו מספר פעמים, "אל תשתה", "אל תשתה", והוא עובר על

שאינו יכול לבוא על כולן בבת אחת.

2. התראות חלוקות מחלקות מעשה עבירה אחד לכמה מעשים נפרדים, ולוקה על כל מעשה נפרד, לחוד.

אך אם היתה רק התראה אחת, אינו חייב אלא עונש אחד. ונחלקו הראשונים בביאור ההלכה בנויר שהיה שותה יין כל היום, והתרו בו רק בתחילה, מדוע אינו לוקה אלא מלקות אחד.

הריטב"א במסכת מכות [כ ב] כתב בשם רש"י, שאינו חייב אלא על השתיה של יין שהיתה סמוך להתראה, ואילו על המשך השתיה הוא יכול לטעון שהספיק לשכוח מהאיסור ומההתראה.

ולדבריו, גם אם יפסיק בשתייתו מספר פעמים, ויחזור וישתה שוב, הרי הוא חייב רק מלקות אחת, על שתייתו הראשונה הסמוכה להתראה.

ולפי ביאור זה הקשו התוספות [מכות כ ב], מדוע חייב בהתראה אחת על כמה גופים מוחלקים, כשבא על אלמנת ראובן ועל אלמנת שמעון, ומדוע לא יוכל לטעון אחר שבא על

אם היו שלש אלמנות של אדם אחד ובא עליהן, הרי הוא לוקה על כל אחת ואחת.

המקור לכך שעשיית עבירה בכמה גופים מחולקים נחשבת כעשיית עבירות נפרדות, ומחייבת עליהן עונשים נפרדים, נלמד מדין חיוב קרבן חטאת, שחייבה התורה על כל ביאת שוגג בכמה נידות, שהן גופין חלוקים, קרבנות חטאות חלוקים. וגילוי התורה הוא, שגופים חלוקים נחשבים כעבירות חלוקות, הן לקרבן והן לעונש מלקות. וכן למדים משפחה חרופה, שגילתה שם תורה שהבא על כמה שפחות חרופות חייב על כל גוף קרבן אשם. שער המלך איסורי ביאה יז יא.

ואילו השפת אמת לכריתות ו ג מבאר, שגם אם לא נלמד מנדה ומשפחה חרופה לשאר איסורי תורה, בכל זאת לעונש מלקות על מזיד סברא היא, שגופים מחלקים למלקות.

וכתב המהרי"ט כאן, שאדם האוכל דבר האסור שבא מכמה גופים, כגון כמה זיתי בשר של אבר מן החי שבאים מכמה גופים חלוקים של בהמות, אינו לוקה על כל כזית מגוף אחר בנפרד, כיון שיכול לאוכלם בבת אחת. ואין גופים מחלקים למלקות אלא כגון בבעילות,

שהיא אלמנת ראובן, אלמנת שמעון, ואלמנת לוי, ועל אותו מעשה ביאה ילקה משום כל שם לחוד.

לכן קא משמע לן, שגופים מוחלקים בעינין כדי לחייב שלש מלקיות, וכאן הא ליכא, אין פה שלשה גופים, כי אם גוף אחד.

נחלקו התנאים, האם יכול לחול איסור כלשהו על אדם או על חפץ, כאשר כבר נאסר בו, קודם לכן, באיסור אחר.

יש אומרים: אין איסור חל על איסור.

ויש אומרים: איסור חל על איסור.

ויש מי שסובר כי רק אם אין האיסור השני מוסיף כלום על האיסור הראשון אז הוא אינו חל, אבל אם הוא מוסיף לאסור פרט נוסף שלא היה בכלל האיסור הראשון, הרי הוא חל אף על הפרטים שכבר נאסרו באיסור הראשון. שהיות והוא חל על הענין הנוסף, הוא חל לגמרי.

שנינו בברייתא: הבא על אשה שהיא אלמנה וגרושה וחללה זונה, בזמן שאיסורים אלו חלו עליה כסדר הזה, חייב על כל אחת ואחת.

והוינן בה: האי תנא, מאי קסבר?

אי קסבר איסור חל על איסור, איכא נמי יתחייב על כל אחת ואחת, אף אם חלו איסורים אלו בסדר הפוך.

ואי קסבר אין איסור חל על איסור, אפילו כסדר הזה, נמי לא יתחייב מלקות על כל האיסורים, אלא רק על האיסור שחל בה תחילה.

אמר רבא: האי תנא, איסור חל על איסור לית ליה. אך "איסור מוסיף" אית ליה. סובר הוא שאם השני מוסיף על הראשון, אף השני חל.

ולכן רק שחלו ארבעה איסורים אלו כסדר הזה, נמצא שכל אחד מהם מוסיף על חברו, ולכן לוקה על כולם —

כי מתחילה, כשחל בה איסור אלמנה, היא היתה אפורה לכהן גדול בלבד, ועדיין שריא, מותרת היא לכהן הדיוט, שהרי כהן הדיוט לא נאסר באלמנה.

וכשנוסף עליה איסור גרושה, נאסרה מחמתו אף בכהן הדיוט. הלכך הויא לה איסור

אלמנת ראובן ששכח מהאיסור ומההתראה, ולא יתחייב על אלמנת שמעון [שהרי הגמרא הקשתה מדוע אין התראות מחלקות באלמנת ראובן גרידא, אבל באלמנת ראובן ואלמנת שמעון פשיטא לגמרא שלוקה על כל אחת ואחת אפילו בהתראה אחת!].

ולכן, ביאר הריטב"א בשם ר"י, שבהתראה אחת אין השתיות הנפרדות מחלקות, כיון שכל היין ששתה, שם אחד וגוף אחד הוא. הלכך חייב מלקות אחת על כל היין [ולא שחייב רק

על הרביעית הראשונה ששתה סמוך להתראה]. והיינו, כיון שכל השתיה נחשבת לשתיה אחת, מתייחסת ההתראה לכל השתיה, כיון שהתחיל בשתייתה סמוך להתראה, וההפסק שבין השתיות אינו מחלקן לשתיות נפרדות. אבל התראות חלוקות מחלקות את השתיה למעשים נפרדים, שחייב עונש על כל אחד בנפרד. ועיין בספר רשימות שיעורים להגר"מ קאלמנוויץ למסכת חולין [שיצא לאחרונה] שביאר את שיטת ריב"ן במסכת מכות [כ ב].

[ויקרא כא יג] "והוא אשה בבתוליה יקח", וסמוך לזה אמר הכתוב "אלמנה וגרושה וחללה זונה, את אלה לא יקח".

וסמיכות הכתובים הללו, מלמדת שגם כאן קיים הכלל ש"אין איסור חל על איסור", וכך הכתוב הזה נדרש:

כל אשה, שהוא, הכהן הגדול, מקיים בלקיחתה את מצות "והוא אשה בבתוליה יקח", הרי כשהיא אלמנה, הוא עובר עליה ב"אלמנה לא יקח".

אבל כל אשה, שאף בהיותה בתולה היתה אסורה עליו, שאינו מקיים הכהן הגדול בלקיחתה את מצות "והוא אשה בבתוליה יקח", אף אינו עובר עליה כשלוקחה אלמנה ב"אלמנה לא יקח".

ואומר הכלל הזה: פרט לכהן גדול שבא על אחותו אלמנה, שגם אם היא בתולה, היא אסורה עליו מצד אחותו, הלכך לא חל עליה איסור אלמנה, כי אין איסור חל על איסור.

אמר ליה רב ששת למי ששנה ברייתא זו לפניו: דאמר לך [הברייתא שאתה שונה], מזני, בשיטת מי היא? — הלא אליבא דרבי שמעון היא, דאמר: אין איסור חל על איסור. ומשום כך, אין איסור אלמנה חל על איסור אחותו.

דתניא: רבי שמעון אומר: האוכל נבילה ביום הכפורים, פטור מעונש כרת של יום כפור, משום שאיסור נבילה [או איסור אבר מן החי] קדם לאיסור אכילה ביום הכיפורים, ואין איסור חל על איסור.⁽³⁾

גרושה "איסור מוסיף", ולכן, מיגו דאיתוסף, כיון שנוסף לה איסורא לגבי כהן הדיוט, איתוסף לה איסורא של גרושה אף לגבי כהן גדול.

ועדיין שריא מותרת היא לאכול בתרומה, אם בת כהן היא, כי בת כהן גרושה מותרת באכילת תרומה.

וכשנוסף בה איסור חללה, נאסרה אף באכילת תרומה. הלכך הויא לה איסור חללה "איסור מוסיף", ולכן, מיגו דאיתוסף איסורא למיכל בתרומה, איתוסף איסורא של חללה אף לגבי כהן גדול, ולוקה על כך.

ובזה נתבאר מדוע חלו שלשת האיסורים הראשונים זה על זה.

אלא, שעדיין לא נתבאר מדוע חל עליהם אף איסור זונה שהגיע בסוף. שהרי זונה, מאי איסור מוסיף אית בה על חללה?

אמר רב חנא בר רב קטינא: אף איסור זונה נחשב למוסיף על איסור חללה, הואיל ו"שם זנות" פוסל בישראל. שאמנם פסול חללות אינו נוהג אלא בכהנים, אבל פסול "זנות" נוהג לעתים אף בישראל, וכגון אשת ישראל שזינתה תחת בעלה, שהיא נאסרת עליו.

ואף שלא מזנות של אשת איש מדובר כאן, אלא מזנות של בעילתה על ידי חייבי לאוין, ופסול זה אינו נוהג בישראל, מכל מקום, כיון ששם זנות כללי שייך אף בישראל, נחשב איסור זונה הכללי לאיסור מוסיף על חללה שהוא איסור כהונה בלבד.

תני תנא קמיה דרב ששת: נאמר בכהן גדול

3. רש"י מבאר, בין אם נתנבלה הבהמה מערב יום הכיפורים ובין אם נתנבלה ביום הכיפורים,

באיסור חמור שחל על איסור קל, וכגון איסור אכילה ביום כפור, שהוא איסור חמור, לפי שעונשו הוא כרת, ובכוחו לחול על איסור נבילה [או איסור אבר מן החי] הקל, שהוא איסור שעונשו מלקות, ויום הכיפורים חמור ממנו.

אבל אף הם מודים, שאיסור קל על איסור חמור, לא חייל. לפיכך לא חל איסור אלמנה הקל [שאינו אלא בלאו, ולא בכרת], על איסור אחותו החמור, שהוא בכרת.

איכא דאמרי, כך אמר ליה רב ששת:

דאי כרבנן, הא פליגי על רבי שמעון, ואמרי "איסור חל על איסור", וחייב אף משום איסור אכילה ביום כפור.

ולשיטתם, כהן גדול הבא על אחותו אלמנה, חייב אף משום אלמנה, ולא כמו ששנית כברייתא שהבאת.

אך דוחה הגמרא את דבריו:

אפילו תימא, תאמר שהברייתא קיימא בשיטת רבנן, נמי לא קשיא. משום דבי אמרי רבנן "איסור חל על איסור", הני מילי

האיסורים, אין אנו דנים על חיובי האדם האוכל אותם, אלא על חלות האיסורים עצמם. והרי חתיכה שיש בה שיעור כותבת חל איסור יום הכיפורים עליה בדיוק כשם שחל איסור נבילה על כזית שבה! ואין איסור נבילה קודם לאיסור יום הכיפורים, אלא שניהם חלים בבת אחת.

והריטב"א עצמו מבאר, שאם נתנבלה לפני יום הכיפורים, לא חל עליה איסור יום הכיפורים, ואם נתנבלה ביום הכיפורים לא חל עליה איסור נבילה.

והקשו האחרונים על דבריו, גם אם לא חל איסור על איסור, הרי איסור יום הכיפורים אינו אלא בככותבת, ומדוע אם נתנבלה ביום הכיפורים לא יתחייב על איסור נבילה לענין אכילה בכזית, שאינו אסור בה ביום הכיפורים, כיון שהוא פחות מכותבת?

ועיין בחידושי רבי שמואל למסכת נדרים סימן ו' שהביא את תירוץ הגרש"ש, שכל חלק מהשיעור של האיסור הוא מרכיב את האיסור עצמו, ולכן כזית מהנבילה הוא חלק מהכותבת של יום הכיפורים, ואם אין איסור נבילה יכול לחול על יום הכיפורים הוא אינו יכול לחול גם לגבי כזית בלבד.

לא חל עליה איסור יום הכיפורים, כי גם בהיותה בחיים היא היתה אסורה מבערב משום אבר מן החי, ולכן גם אם מתה ביום הכיפורים אין זה נחשב שאסור אכילה ביום הכיפורים קדם לאיסור הנבילה.

ותמהו הראשונים, הרי בשעה שפקע ממנה שם אבר מן החי צריכים לחול עליה בבת אחת גם איסור נבילה וגם איסור יום הכיפורים.

יש ראשונים שתירצו, שהאיסור של "אינה זבוחה" שהיה עליה מחיים, נשאר גם לאחר מיתה [תוס' פסחים לו א. שבועות כד א], ולכן הוא מונע את איסור יום הכיפורים מלחול עליו. והמאירי כתב שאיסור נבילה "בא במקום אבר מן החי", ולכן לא חל עליו אסור יום הכיפורים.

ואילו הראב"ד תירץ [עיין ברמב"ן ובריטב"א כאן שהביאוהו], שאיסור נבילה קודם ליום הכיפורים, אפילו בנתנבלה ביום הכיפורים, כי נבילה שיעורה הוא בכזית, ואילו אסור אכילה ביום הכפורים הוא בככותבת, שהיא גדולה משיעור כזית, ונמצא שקדם איסור הנבילה לאיסור יום הכיפורים.

אך תמה הריטב"א, הרי כשאנו דנים על חלות

הא ברייתא, מני? — בשיטת רבנן היא, דאמרי: איסור חל על איסור.

וכי אמרי רבנן "איסור חל על איסור", הני מילי איסור המור על איסור קל. אבל איסור קל על איסור המור לא חייל. הלכך אף לשיטתם, אין איסור אלמנה חל על איסור אחרתו.⁽⁴⁾

ודוקא אליבא דחכמים היא.

דאי, כי תאמר, שאלבא דרבי שמעון היא, למה הוצרך כלל לשנותה, ולדרוש זאת מהסמיכות של הפסוקים?

הרי השתא קסבר רבי שמעון, שאפילו איסור המור על איסור קל לא חייל, אם כן, זה שאיסור קל על איסור המור לא חייל, מיבעיא ליה למימר ולדרוש זאת מהפסוק?!

ודחינן: אף שכבר אמר רבי שמעון אין איסור חל על איסור, הוצרך בעניינינו לשנותה שוב ולדרוש זאת מסמיכות הפסוקים.

כי מהו דתימא, שמא תאמר שאיסור כהונה שאני, ושפיר חל אף על איסורים החמורים

ממנו, לפי שריבה הכתוב בכהנים מצוות יתירות.

קא משמע לן התנא בברייתא, שאף איסור כהונה לא חל על איסור.

אמר ליה רב פפא לאביי: ישראל הבא על אחרתו, זונה הוא ודאי משוי לה [עושה אותה] לפוסלה מכהונה, שהרי נעשית "זונה" מכל ביאת ערוה.

אבל פסול חללה — האם הוא משוי לה [עושה אותה], או לא משוי לה?

מי אמרינן: הלא קל וחומר הוא: אם מצינו שמביאת חייבי לאוין היא חללה [שהרי כהן גדול הבא על אלמנה עשאה חללה, כדאיתא לעיל], מביאת חייבי בריתות, לא כל שכן שתיעשה חללה?!

או דילמא: אין האשה נעשית חללה, אלא מביאה האסורה באיסור כהונה, ולא מביאה שאיסורה שוה בכל.⁽⁵⁾

אמר ליה אביי: אין [איסור] חללה נהיה, אלא מביאת איסור כהונה בלבד.

אם יתרו בו העדים רק משום האיסור של חללה ולא משום האיסור הקודם של גרושה או זונה, שילקה על האיסור של חללה, אפילו למאן דאמר אין איסור חל על איסור, כי אין זה אלא לענין חיוב מלקות נוספות על האיסור האחרון, אך אם אינו לוקה על האיסור הראשון, יכולים להלקותו על האיסור השני, לכולי עלמא.

5. כהן הבא על אחרתו, אין אומרים שהיות ובתחילת ביאה היא נעשית "זונה", הרי המשך הביאה יעשה אותה לחללה, אלא בשעת הביאה

4. גם למאן דאמר אין איסור חל על איסור אפילו באיסור מוסף, יש נפקא מינה בגרושה שנבעלה לכהן, שנוסף עליה איסור חללה לענין שכהן הבא עליה קוברים אותו בין רשעים גמורים. ריטב"א.

והוא הדין ככהן שבא על זונה, לכולי עלמא היא נעשית חללה לענין שהולד יהיה פסול מדין חלל, והיינו, שהיא נעשית חללה, ובנה חלל כמותה. קרית ספר איסורי ביאה יט.

ועיין במנחת חינוך רס"ז שגם אם נאמר שאין איסור חל על איסור, יש נפקא מינה למלקות,

משום שנתמנה הכהן לכהן גדול, מיגרע גרעה קדושתו, ולא יתחייב בכל מה שמחוייב בו כהן הדיוט? והרי מתחייב הוא שתיים מכח קדושת ההדיוט שלו [שלא פוסקת כאשר נוספת לו קדושת כהן גדול]!

אלא, למה נאמרה "גרועה"? — לומר לנו, **כשם שחלוקה גרושה מזונה וחללה בכהן הדיוט, ולוקים עליה לחוד, כך אלמנה, חלוקה היא מגרושה וחללה זונה בכהן גדול, שאם בא על אשה שיש בה מכל השמות הללו, לוקה אף משום אלמנה.**

"חללה" למה נאמרה גם בכהן גדול? והלא כבר אסור בה מדין כהן הדיוט שבו —

אלא מכך שחזר הכתוב וכתב "חללה" בכהן גדול, וכתב דוקא את הסדר הזה, "אלמנה וגרושה, וחללה זונה", הרי שהציב הכתוב את "חללה" לאחר אלמנה וגרושה, שהם איסורי כהונה, ולא הציב את חללה לאחר איסור "זונה" שנוהג גם בישראל [באשת איש שזינתה] כדי ללמדנו: **אין חללה אלא מאיסור כהונה.**

ומכאן הביא רבא את מקור הדין שאין חללה אלא מאיסורי כהונה.

וממשיכה הברייתא ואמרת:

"זונה", למה נאמרה בכהן גדול? — לגזירה שוה:

אמר רבא: מנא הא מילתא דאמור רבנן: אין חללה אלא מאיסור כהונה!?

דתניא: כתיב בכהן גדול "אלמנה וגרושה וחללה זונה, את אלה לא יקח"!

וכתיב בכהן הדיוט: "אשה זונה וחללה לא יקחו, ואשה גרושה מאישה לא יקחו".

ומכאן יש לרזן: **לא יאמר הכתוב איסור "גרועה" בכהן גדול, ותיתי ותלמד זאת בקל וחומר מגרושה האמורה בכהן הדיוט.**

ואנא אמינא [ואני אומר ואדרוש] בעצמי, מקל וחומר:

השתא, לכהן הדיוט אסורה הגרושה, לכהן גדול, מיבעיא לו לכתוב לומר שהיא אסורה, והרי היא אסורה לו מכח כהונתו כהדיוט?!

ואם כן, למה נאמרה "גרועה" בכהן גדול?

כדי ללמדנו: **כשם שחלוקה גרושה מזונה וחללה בכהן הדיוט, שיש לה לאו לעצמה, כך חלוקה הגרושה מהן בכהן גדול.** שאם היא גם זונה וחללה וגם גרושה, לוקים עליה אף משום גרושה. ואף שבכהן גדול כולן נאמרו בו בלאו אחד ["את אלה לא יקח"], ולא נתחלקו לשני לאוין כמו בכהן הדיוט, למדים מזה על זה, על ידי ייתור "גרושה" שנכתב בו.

ומקשינן: והלא אף זה פשיטא הוא. וכי

כולה היא נחשבת רק לזונה, ורק ביאה אחרת של כהן בה תעשה אותה לחללה.

ובטעם הדבר נאמרו בראשונים שני הסברים: המאירי כאן כתב בשם רבותיו [וכן הביא השטמ"ק בכתובות ל א בשם הרשב"א, וכן כתב רע"א בשו"ע ז ד] שאין מחלקים ביאה אחת

לשתיים.

ואילו הריטב"א כתב שכיון שגמר ביאתו דעתו היא על גמר ביאה. והתבארו דבריו בעמודי אור סימן עט, אחיעזר ג מה, קובץ הערות תנז, קובץ שיעורים, ב י, חזון איש סימן טו.

ומשנינן: לא אמר רב יהודה "לוקה שתיים", אלא בשלא גמר את ביאתו, שבמקרה זה אין משום חילול הזרע, כי לא נולד ולד מביאה שלא נגמרה. אבל האשה הנבעלת לו, מתחללת אף בהעראה [תחילת ביאה] בלבד. אבל אם אכן גמר ביאתו, ויכול להולד ממנו ולד, הרי הוא לוקה שלוש, גם משום "ולא יחלל זרעו".

מתניב רבא לרב יהודה, שאמר לוקה גם משום לא יקח וגם משום לא יחלל, מהא ששנינו במשנה [מכות יג א]: כהן גדול הנושא אשה שהיא אלמנה וגם גרושה, הרי הוא לוקה משום שני שמות, משום "אלמנה לא יקחו", ומשום "גרושה לא יקחו".

ומדייק רבא: מאי לאו, האם אין משמעות הדבר, שהוא לוקה רק שתי מלקיות, משום שני שמות הללו [אלמנה וגרושה], ותו לא! וקשיא לרב יהודה, המחייבו באלמנה לחוד או בגרושה לחוד, גם משום "לא יקח" וגם משום "לא יחלל", ולדבריו צריך ללקות ארבע!?

ומשנינן: לא. אין כונת התנא במשנה שם לומר שלוקה רק שתיים, משום שני השמות הללו, ותו לא, אלא לוקה ארבע פעמים —

לוקה שתיים משום שני שמות [גרושה ואלמנה] על איסור זה, של "לא יקח", ולוקה עוד שתיים משום שני שמות [גרושה ואלמנה] על איסור זה, של "לא יחלל".

אך מקשה הגמרא: אי הכי, אימא סיפא של המשנה שם —

דקתני בסיפא: כהן הבא על אשה שהיא גם גרושה וגם חלוצה [שנפלה ליבום, וחלץ לה

נאמר כאן בכהן גדול "זונה", ונאמר לחלן בכהן הדיוט "זונה". ללמדנו, מה כאן בכהן גדול, זרעו, שנולד מביאה באלמנה, הוא חולין [מתחלל מכהונה], כדכתיב "לא יחלל זרעו", אף לחלן, בכהן הדיוט הבא על אשה שאסורה לו מחמת כהונה, זרעו ממנה הרי הוא חולין.

אמר רב אשי: מאחר ושנינו אין חללה אלא מאיסורי כהונה, הילכך, כהן הבא על אחותו זונה משווי לה, ומעתה כל כהן אחר שיבא עליה, ילקה משום "זונה", שהרי נבעלה בביאת עבירה.

אבל חללה — לא משווי לה, שהרי לא היה בביאה זו משום איסור כהונה, ואין האשה מתחללת אלא בביאה האסורה על כהן.

ואם חזר, כהן זה או כהן אחר, ובא עליה לאחר שנעשתה זונה, עשאה חללה. שהרי בביאה השנייה יש משום עבירה על איסור כהונה, של "אשה זונה לא יקחו".

אמר רב יהודה: כהן גדול באלמנה, אם קידשה לו לאשה, ובא עליה, לוקה שתיים!

פעם אחת לוקה על ליקוחיה לאשה משום "אלמנה לא יקח".

ופעם אחת על ביאתו, משום "לא יחלל זרעו". וכבר התבאר לעיל, שכונת הכתוב היא אף לכך שהוא מחלל את האשה ופוסלה לכהונה.

והוינן בה: ויליקי נמו משום "לא יחלל זרעו"?! שהרי פשוטו של מקרא הוא, שזרעו מתחלל, וילקה שלש פעמים, אף משום האיסור של חילול הזרע.